

Bortom säker bestämning

Ann Frössén & havet

Det första som lockar mig i Ann Frösséns måleri är upprepningen, det seriella, det obändiga återvändandet till samma motiv. Jag är svag för konstnärliga projekt som sväller okontrollerat och inte tycks ha något annat slut än döden, som On Kawaras nästan femtio år långa svit av datummalningar. Konst som har pannben och besatthet. Det finns också hos Ann Frössén. Hav, och hav igen, och igen. Men där finns även ett slags motpol. Penselns nästan rituella, meditativa rörelse som noggrant och exakt förmedlar den oändliga vattenmassa som emanerar från den målade handen, från den målade hjärnan, från det målade hjärtat. Ja, det finns en storslagen, naturromantisk jakt på det sublima hos Frössén. Den konceptuella stramhetens antites, om man så vill, även om motsättningen är fiktiv.

Havet gör saker med människor. Kanske för att det är så stort och rymmer så mycket. En landmassa tar slut och vattnet tar vid. På en gång ett hinder och en väg som kan ta dig vart som helst. Det finns mer hav än land, men ändå känns det på något sätt högtidligt att möta en kust. Varje gång. Det är som havet kräver att man stannar upp och hisnar några ögonblick. När jag går runt med den här texten i huvudet befinner jag mig vid vattnet på Cape Cod, en dryg timme söder om Boston. Tillsammans med mina barn går jag under ett par timmar på en strand med fötterna i vattnet och letar efter snäckor och fina stenar. Det är en verksamhet som fungerar var som helst och som till skillnad från nästan alla andra aktiviteter är förnöjsam fullt ut. Havet sköljer bort krav, irritationer och överflödiga tankar. Det är en banal och förförisk men, tror jag i alla fall, allmänmänsklig känsla. Som alltid vid en ny havslinje tänker jag att havet kan ta mig hem. Kanske beror det på att jag är uppvuxen på en ö. Havet binder samman. Allt sitter ihop.

Men hav är inte bara förtröstan, utan också våld. Svårförutsägbara naturkatastrofer, förstas, och självförvållade, klimatrelaterade översvämningar är återkommande inslag i flödet. Samtidigt som jag vadar runt på en sandstrand och letar snäckor fylls medierna av sökandet efter miniubåten som strax ska visa sig ha imploderat på sin väg till Titanic långt nere i djupet. Och i den klickvänliga nyhetens självklara vågdal följer ilska debattinlägg som inte helt oberättigat frågar varför världens alla redaktioner fokuserar på fem miljardärer som försvunnit i djupet men fortsätter ignorera den alltjämt pågående drubningsdöd som drabbar mängder av migranter som ser sig tvungna att ta sig över Medelhavet.

Konsthistorien skvalpar av vatten. Ofta upprört sådant, som Hokusais välexploaterade vågor, som trots sin förödande vildhet verkar fungera som tryck på alla tänkbara produkter i souvenirstånd över en hel planet. Eller som Strindbergs vredgade och numera mycket dyrbart stormande hav, där den målade skalden möjligen såg kraft och rörelse som kunde tävla med hans egen megalomani. Men det finns också stillsamt vatten. Fångat i gölar, sjöar och dammar och reducerat till rekvisita i idylliska landskap.

Hos Ann Frössén är havet befriat. Havet är inte en accent eller en dramatisk miljö som lyfter fram berg, fyrar eller fartyg. Här finns ingen gäckande horisont att längta mot. Havet slipper vara assessoar. Alltid i rörelse, alltid i egen rätt. Ändå är Frösséns vattenmassor tydligt förankrade i en målerisk tradition. Eller skvalpar kanske hellre in i mängder av konsthistoriska förebilder. Till exempel kunde vågorna i John Singleton Copleys amerikanska klassiker,

historiemålningen "Watson and the shark" från 1778, vara målade av Frössén. Om man bara avlägsnade en livbåt full av sjömän, en haj och ett offer i färd att bli uppäten, samt en bakgrund fylld av siluetter från en stad och hamnens gytter av master. Nästan så att konstnären kunde ha stigit in i bilden och annekterat de delar av motivet som inte låser den i sin tid. Frösséns hav är på en gång utpräglat samtida och historiska.

Infallsvinkeln med vilken man, åtminstone till en början, betraktar Ann Frösséns oftast svallande, ibland kavlugna, hav bestäms förstås i hög utsträckning av vilken relation man har till motivet eller temat. Också avläsningen av bilderna formas av betraktarens förförståelse. Där någon ser en rytande storm, ser någon annan en närbild av en våg som stilla bryter för att den närmar sig land. Det som tycks vara ett virrvarr av strömmar som letar sig upp ur djupet kan också vara spåren av en båt i rörelse. Det är helt i sin ordning. Frösséns bilder föreställer inte bara havet, utan liknar det också. Ständigt i förändring, ständigt på väg.

Sebastian Johans